

Goriški Slovenci v „novem ozračju“

Vladna večina je poskrbela za to, da so bili tik pred razpustom parlamenta sprejeti številni «zakončki», predvsem lokalnega pomena. S tem so si predstavniki te večine hoteli pridobiti naklonjenost volivcev ter zagotoviti si tudi preferenčne glasove na volitvah. Na zakone, ki bi vsaj delno spremenili sedanjo družbeno ureditev v državi, pa je vlada levega centra pozabila. Tako so ostala neresena zelo važna vprašanja, kot npr.: agrarna reforma, urbanizem, socialno zavarovanje itd.

Prav tako ključno kot vsedržavni parlament se je zaključila tudi prva zakonodajna doba dežele Furlanije-Juljske krajine. Med bistvenimi vprašanji je ostalo povsem odprto vprašanje pravic slovenske narodnostne skupnosti v tej deželi. Zato se prav to vprašanje postavlja v ospredje v sedanji volilni kampanji.

Po zavladanju levega centra na Goriškem smo večkrat slišali govoriti o «novi dobi» ali «novem ozračju», tako v goriškem občinskem kakor tudi v pokrajinskem svetu. V zadnjem času se o tem nekoliko manj govori. Kaže, da se tudi nekateri prvaki PS in SDZ zavedajo dejstva, da takoimenovano «novo ozračje» v resnici ni prineslo nič novega in da je torej položaj goriških Slovencev bistveno ostal nespremenjen. Odvetnik Sfiligoj je še pred nekaj meseci obtožil vladajoče kroge, da nadaljujejo s staro politiko počasne asimilacije Slovencev.

Kaj je pravzaprav prineslo takoimenovano «novo ozračje» goriškim Slovencem? Ali se res politika levega centra v čem razlikuje od politike prejšnjih centrističnih uprav?

Odgovor na ti dve vprašanji prihaja iz obstoječe stvarnosti. Nesmiselno je govoriti o enakopravnosti vseh državljanov ne glede na jezik ali veroizpoved, nesmiselno je govoriti o «novem ozračju», ko je vendar znana stvar, da slovenski jezik nima pravice tam, kjer bi jo že zdavnaj moral imeti, to je v javnih uradih. Slovenska šola je še vedno zapostavljena, učne knjige in drugi šolski pripomočki primanjkujejo, stalež učnega osebja pa je še vedno neresen. Na poslopih slovenskih osnovnih in srednjih šol ni nobenega napisa. V slovenskih občinah ni niti dvojezičnih napisov. Doberdob ima pred vasjo samo tablico, ki omejuje hitrost vožnje in prepoveduje uporabo akustičnih znakov, v Sovodnjah pa vidimo na uličnih tablicah za današnjo dobo naravnost smešna imena, kot npr. «Via ex Impero». V goriških občinskih uradih, pa tudi deloma v uradih slovenskih občin ni uslužbenec, ki bi obvladal slovenski jezik. Občinski uradi še vedno izstavljajo dokumente s popačenimi slovenskimi imeni in priimki. V goriškem matičnem uradu ni slovenskih uslužbenec, ni niti pisalnega stroja s slovenskimi črkami. Goriška občinska uprava ni še poskrbela za zgraditev spomenika padlim partizanom. V zadnjem času se sicer govori o tem spomeniku, ki pa naj bi stal na pokopališču in ne v mestnem središču, kot to zahtevajo komunisti. Zahtevajo, naj bi bil na spomeniku poleg italijanskega tudi slovenski napis, vračajo, ker bi slovenska beseda lahko «žalila tenkočutnost italijanskega prebivalstva» (seveda se pri tem misli na «tenkočutnost fašističnih razgrajčev in pa pripadnikov nekdanje «divisione Gorizia», katero so pripadali tudi nekateri sedanji prvaki PSU).

Kot smo že omenili, komunisti zahtevajo naj se zgradi spomenik padlim partizanom v središču Gorice. Zahtevajo tudi, naj bo na spomeniku dvojezičen napis. Vsak od-

stop od tega stališča bi pomenil odstop od idealov, za katere so se borili partizani in za katere so tudi žrtvovali svoje življenje. Postavlja se vprašanje: Ali se zavedajo tega nekateri slovenski prvaki PSU?

Med tem, ko se demokristjani protivijo postavitvi partizanskega spomenika v mestnem središču, pravsem soglašajo s postavitvijo spomenika, osebam, ki so bile kakorkoli povezane s fašizmom, kot npr. D'Annunzio. Znana stvar je, da se je goriški župan, demokristjan Martina uradno udeležil odkritja spomenika D'Annunzio.

Taka so torej dejstva, ki se dogajajo v toliko opevanem «novem ozračju».

Govori se še o nekaterih drugih vprašanjih, o raznih «zaslugah». Npr. o cestah v slovenskih občinah. Res je sicer, da so bile asfaltirane nekatere pokrajinske ceste, toda prav tako je res, da so to le drobničice; da je to le pesek, ki ga levi center meče v oči Slovencem. Vsa vprašanja, ki so bistvenega pomena, so ostala neresena.

Goriški Slovenci se zavedajo, da reševanje pravic ni odvisno od vladnih formul, torej ne od sedanjega levega centra, temveč od boja vseh naprednih sil, od skupnega boja za demokracijo, v kateri lahko najdejo rešitev tudi vsa odprta vprašanja slovenske narodnostne skupnosti. In v tej borbi je KPI na prvem mestu. Samo z ojačanjem KPI bo moč učinkovito braniti vse interese slovenske narodnostne skupnosti.

Krajevne ustanove naj dobe potrebno avtonomijo

Pred kratkim je občinski svet v Dolini razpravljal in sklepal o občinskem proračunu. Ob tisti priliki je župan tov. Dušan Lovriha govoril tudi o raznih aktualnih vprašanjih. Med drugim je dejal:

Krajevne ustanove (občinske in pokrajinske uprave ipd. Op. uredn.) delujejo na osnovi zastarelih zakonov, uveljavljenih pred prvo svetovno vojno, deloma pa za časa fašizma. Ti zakoni so v kričečem protislovju z republiško ureditvijo države; v protislovju z ustavnimi določili, ki predvidevajo široko avtonomijo krajevnih ustanov.

«Ni prvič — in verjetno ne bo niti zadnjič — ko je tudi naš občinski svet prisiljen baviti se s temi vprašanji, saj se zaveda, da brez temeljite reforme naša občina ne more nemoteno vršiti svojega poslanstva». Tako je poudaril župan Dušan Lovriha in med drugim podčrtal: «Danes se za kritje finančnega primanjkljaja zatekamo k posojilom, toda vprašujemo se, še koliko časa bomo lahko najemali posojila. Naša občina je že tako obremenjena, da ne bo mogla vračati posojila in niti plačevati obresti. Čez nekaj let bo prenehal delovati takoimenovani Sklad za Trst, iz katerega naša občina prejema letno 19 milijonov lir za kritje proračuna, 20 milijonov lir za javna dela in še nekatere druge prispevke. Kako bo občinska uprava delovala takrat, ko ne bo več dobivala prispevkov iz omenjenega sklada? Zato s tem večjim poudarkom ponavljamo, da je nujna reforma».

Zatem je župan Lovriha dejal: «V pričakovanju splošne reforme krajevnih ustanov še enkrat predlagamo naslednje:

1. krajevnim ustanovam naj se nakaže večji odstotek od prometnega davka (IGE).
2. Iz javnih sredstev naj se obči-

nam dodeli prispevek, ki naj nadomesti dohodke ukinjenega trošarinškega davka na vino.

3. Občinam in pokrajinam naj se dodeli delež pristojbine na proizvodnjo bencina, tekočega goriva in mineralnih olj.

4. Občinam in pokrajinam naj se dodeli delež takse na avtomobile in druga prevozna sredstva.

5. Občine naj se razbremenijo stroškov, ki spadajo ali bi morali spadati v pristojnost države.»

Vse te predloge postavljajo tudi razna vsedržavna združenja, med katerimi je tudi Združenje demokratičnih občin.

Ko je župan obravnaval gospodarski položaj dolinske občine, je med drugim dejal:

«Gospodarski položaj naše občine je tesno povezan s splošnim gospodarskim položajem na Tržaškem. Znana stvar je, da kljub raznim obljubam, ki so bile več ali manj slovesno izrečene, Trst v mnogih pogledih nazaduje. Zaradi tega nazadovanja upada tudi število zaposlenih,

Skoraj vsa podjetja, ki obratujejo v tistem delu industrijske cone, ki spada pod dolinsko občino, se nahajajo v neugodnem položaju. Vzemimo kot primer «Officine Meccaniche Triestine», kjer bi po predvidevanjih moralo delati 500 ljudi, v resnici pa jih danes dela mnogo manj.

Aktualno vprašanje

Sredozemlje - področje miru in sodelovanja

Eno izmed poglobitnih vprašanj, ki so na dnevnem redu tudi v sedanji volilni kampanji, je vprašanje miru. Od italijanske zunanje in vojaške politike je v veliki meri odvisna bodočnost v Sredozemlju. Če bo italijanska vlada še naprej bila jetnik v rokah pakta NATO, če bodo na italijanskem ozemlju še naprej obstajale vojaške baze NATO in če bo v italijanskih teritorialnih vodah še naprej gospodovalo ameriško vojno ladjeje, potem je lahko prevideti, da bo nevarnost za mir v Sredozemlju še naprej trajala. Toda to ni v interesu množic, ni v interesu razvoja, ne v interesu miroljubnega sodelovanja med narodi.

Politično in gospodarsko je Sredozemlje sicer razcepljeno, toda kadar gre za mir, je neločljiva celota. Došedanje izkušnje ne popuščajo niti najmanjšega prostora za razpravljanje, ali je mir v Sredozemlju deljiv. Vsak spor, kriza ali spopad v katerem koli delu Sredozemlja imajo negativne posledice

za vse države tega območja. To pričljivo potrjujejo tudi lanske krize v vzhodnem Sredozemlju.

Mir je življenjskega pomena za vse narode Sredozemlja, osnova za njihovo nadaljnje osamosvajanje in splošni vzpon. Trden mir bi bil v trajno korist vsem njegovim državam, pozitivno pa bi vplival tudi na mednarodne odnose sploh.

V Sredozemlju je precej vprašanj, ki so prikrita žarišča spopadov. Prenekatera izmed njih bi lahko rešili, če bi prizadete strani pokazale potreben politični realizem in dobro voljo ter če bi pri tem ne bilo zunanjega vmešavanja.

Toda nesredozemske imperialistične sile se trudijo, da nekatera izmed teh žarišč stalno tlijo, da bi jih lahko hitro razplamtele, kadar zahtevajo tako njihove širše politične in vojaške koristi in načrti. Hkrati spodbujata navzočnost in ravnanje teh sil v Sredozemlju «domače» napadalne in nemiloljubne kroge ter utrjujejo njihovo prepričanje, da lahko z grožnjo ali uporabo sile uresničijo svoje namene. Napad Izraela na arabske države je najbolj drastični, toda nikakor ne edini primer takega pojmovanja.

Ostrina teh prizadevanj in delovanja je usmerjena proti demokratičnim in naprednim silam tega območja.

Močnejša vojaška navzočnost Sovjetske zveze v Sredozemlju — po lanskem izraelskem napadu se je pospešila — je začasno zaustavila tak negativni razvoj dogodkov in prisilila imperialistične neokolonialistične sile k večji obzirnosti.

Združene države Amerike in nekatere njihove zahodnoevropske zaveznice pospešeno analizirajo sedanji položaj v Sredozemlju, ocenjujejo izgube in dobičke ter iščejo pot, po kateri bi obnovile svoj prejšnji prevladujoči položaj na tem območju. Pri tem pa «pozabljajo» pojasniti, na kaj opirajo svojo «pravico» do take vloge. Kaže, da vidijo rešitev v nadaljnji krepitvi oboroženih sil Zahoda v večji vojaški angažiranosti Italije na Sredozemlju in v ustanavljanju posebne pomorske skupine, ki bi kot rezerva vrhovnega poveljstva pakta NATO v Evropi stalno križarila po teh vodah.

V teh računih in načrtih pogosto podcenjujejo pomen neodvisnih, miroljubnih in naprednih sil Sredozemlja. To je velikanski potencial, ki ga ni mogoče uvrstiti v šablonske pregledne «razmerja sil». Ne samo enkrat je v preteklosti plastično in prepričljivo potrdil svojo nezamenljivo vrednost in pripravil prenekatero presenečenje osvajalcem v času, ko so mislili, da so že obvladali posamezne dele Sredozemlja in jih «umirili».

Sredozemskim narodom bi, združenim v široki skupni osnovi miru, enakopravnega sodelovanja, neodvisnosti, narodne osamosvojitve in splošnega napredka, nedvomno uspelo odstraniti vzroke sporov, ki jih ločujejo in postavljajo nasproti, ter hitro našli skupen jezik za vsa ključna vprašanja svojega življenja in varnosti. Tedaj bi se močno zmanjšal prostor za delovanje imperialističnih sil. To pa bi pozitivno vplivalo tudi na položaj v Evropi, Afriki in drugih delih sveta, kajti Sredozemlje ni ločeno območje.

S tem pa bi naredili korak bliže k ustvarjenju možnosti za ustavitve vojaške dirke na tem območju, za postopno razorožitev, predvsem jedrsko, in za preobrazbo Sredozemlja v območje miru in miroljubnega sodelovanja.

Vendar mir ne prihaja samo od sebe. Potrebno ga je ustvarjati.

V nedeljo je bila na openskem strelišču proslava v počastitev spomina talcev, ki so jih tam ustrelili nacisti. To je bila obenem manifestacija solidarnosti z vietnamskim ljudstvom. Govorili so tovariši Dušan Lovriha, Licia Kersovani, Eugenio Laurenti in domačin Danilo Stubelj. Nastopila sta tudi pevski zbor Vesna iz Križa in godba iz Trebč.

Politična špekulacija!

Devinsko-nabrežinski občinski odbornik nameščen pri Konzorciju kraškega vodovoda

Pretekli teden se je vršila seja devinsko-nabrežinskega občinskega sveta. Med drugim je bilo sklenjeno povišati število cestarjev od 5 na 6 in smetarjev od 6 na 7.

Največje začudenje je vzbudilo sporočilo župana o odstopu odbornika za javna dela Fabrisa, ki je bil izvoljen na listi PSDI. Omenjeni je dobil zaposlitev pri Konzorciju kraškega vodovoda.

Po predlogu župana o sprejemu odstopa, je spregovoril v imenu svetovalec KPI tov. Albin Škerk. Pojasnil je, da nima osebno nič proti Fabrisu, ker ga smatra za poštenega in marljivega človeka, da pa obsoja način, po katerem je prišel h Konzorciju. Postopek je označil za politično špekulacijo, ker gre za zaposlitev občinskega odbornika pri neki občinski ustanovi. Dejal je, da so Fabrisa izvolili občani, da bo pravilno in pošteno upravljal občino in ne zato, da bi se polastil kraškega dobrega službenega mesta. Zaradi tega, tako je poudaril tovariš Škerk, javno mnenje obsoja tako početje, ki gre vedno bolj v navade in prakso v vseh javnih ustanovah, ki jih vodijo stranke leve sredine.

Tov. Škerk je tudi izrazil pomi-

sleke o zakonitosti namestitve Fabrisa pri Konzorciju kraškega vodovoda, kajti vsa zadeva je bila speljana na tajni, preračunan in sumljiv način. V vsej povojni dobi se nihče od svetovalec, odbornikov ali županov devinsko-nabrežinske občine, ni drznil zaposliti pri občinskih ustanovah.

Zaradi tega je vodja skupine svetovalec KPI povabil Fabrisa, naj še nadalje ostane na svojem mestu, ter naj prepusti službo pri Konzorciju kraškega vodovoda drugim nabrežinskim fantom. Samo na tak način bi Fabris koristil svojemu ugledu in stranki, kateri pripada.

Po našem mnenju — tako je poudaril govornik — je skupščina Konzorcija kraškega vodovoda, ko je sklenila zaposliti Fabrisa, naredila dvojno napako, in sicer:

1. namestila je tehniko (Fabris je geometer) namesto osebe, ki obvlada knjigovodstvo;
2. ker ni imenovala uradnika, ki obvlada tudi slovenščino, kakor določa pravilnik Konzorcija.

To bi morala uprava predvsem upoštevati, ker vodovod oskrbuje izključno vasi našega Krasa.

Johnson se bo umaknil

Ali se bo ameriška vlada odločila, da pripelje vojno v Vietnamu postopoma h koncu?

Johnson je razglasil, da bo zapustil Belo hišo in da torej ne bo več kandidiral na predsedniških volitvah. Ta vest je presenetila svetovno javnost ter povzročila najrazličnejše komentarje. Ni moč verjeti, da je Johnson prišel do tega sklepa, ker se želi umakniti s političnega prizorišča, ker je star in njegovo zdravje je slabo. Dejstvo je, da je razlog za ta sklep iskati v neuspehu njegove politike, v porazih, ki jih je doživela njegova pustolovščina v Vietnamu ter v katastrofalnih posledicah vojne pustolovščine, ki prihajajo jasno do izraza tudi v gospodarstvu ZDA.

Istočasno z razglasitvijo sklepa, da se umakne iz Bele hiše je Johnson razglasil tudi sklep o «deeskalaciji» ameriške vojske v Vietnamu in o delnem prenehanju bombardiranja področij Demokratične republike Vietnam.

Sklep o «deeskalaciji» ameriške vojske v Vietnamu je časopis «Komunist» tako-le komentiral:

Nepričakovana novost na ameriškem predvolilnem prizorišču, za katero ni mogoče reči, da bi bila brez spektakularnosti, je odprla, kakor se zdi, več dilem, kot je bilo v prvem trenutku presenečenja mogoče slutiti. Vprašanja, kakršna so: ali ni navsezadnje nastopil čas sprememb, streznive in zavračanja iluzij, ali bodo zdaj sledili koraki, ki bi pomenili preokretnico širšega, morda zgodovinskega pomena, ostajajo za zdaj še brez odgovora. Previdno in zadržano reagiranje posameznih vlad in drugih uradnih krogov v tujini, različna, včasih celo nasprotna si tolmačenja Johnsonove poslanice v svetovnem tisku, vznemirjeno reagiranje predstavnikov posameznih ameriških političnih skupin — vse to priča, da je šele treba videti, «kaj se valja za hribom».

Temeljno vprašanje je očitno, ali se je ameriška vlada dejansko in dokončno odločila, kakor pravi, da se je, da pripelje vojno v Vietnamu postopoma h koncu? Če se je predsednik Johnson odločil, da v interesu «ohranitve narodne enotnosti» ne zahteva od svoje stranke in ne bo sprejel imenovanja za predsedniškega kandidata, je to zanimivo in pomembno, vendar je predvsem tema ameriške notranje politike in v tem smislu izvor predvsem ameriških dilem in dvomov.

Dvomi, za katere gre, imajo mnogoterne vzroke. Preveč nezaupanja v ameriško javnost se je nakopičilo, da bi bilo mogoče celo tako dramatične geste, kakršna je ta, sprejeti tako, kakor si jih prizadeva prikazati ameriška vlada. Seveda je predvsem stvar vlade Demokratične republike Vietnam in Fronte narodne osvoboditve Južnega Vietnam, da presodita vrednost in doseg ameriških sklepov in predlogov. Toda po tem, kako je bil Johnsonov govor predložen mednarodni javnosti, je nemogoče in ne bi bilo umestno, da bi si zatiskali oči pred nekaterimi dejstvi.

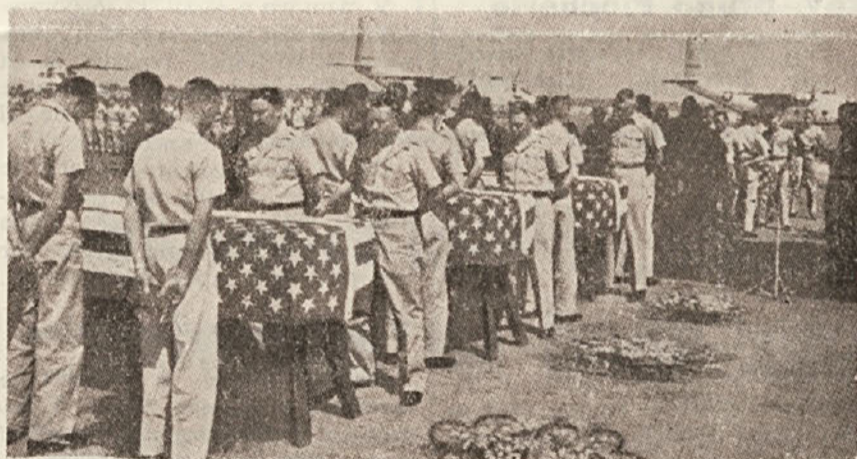
Predvsem se duh Johnsonove poslanice glede Vietnamu malo razlikuje od njegovih prejšnjih izjav. Medtem ko se po eni strani govori o pripravljenosti za pogajanja, se na drugi strani poudarja «neomajna odločnost» in «nepremagljiva moč»

Združenih držav. Ameriški predsednik je obljubil enostransko «deeskalacijo» vojne, hkrati pa je zapovedal okrepitev ameriškega ekspedicijskega korpusa in zahteval novo povečanje izdatkov za vojno. To, da ni ukazal, naj se bombardiranje povsem ustavi, temveč naj se samo omeji, pomeni, da bo še naprej uporabljal silo le da v manjšem obsegu kakor doslej, da bi Hanoi pripeljal k mizi za pogajanja. Dekor pri vsem tem ni posebno bistven.

Vtem ko glede tega za zdaj resni mogoče dajati trdnejših napovedi, pa je dokaj jasno, da je Johnsonova poslanica, če gledamo nanjo kot na celovito, premišljeno in daljnosežno politično potezo, izraz globoke krize, v katero so zabredle Združene države Amerike s politiko vojne in nasilja. V njej je izrecno povedano, da je mogoče prebrati, vsaj med vrsticami, da je v ameriških vladajočih krogih sko-

rajda dozorelo spoznanje, da v Vietnamu ni in ne more biti absolutne vojaške zmage, da je v Združenih državah Amerike postala ureditev financ kravo potrebna, predvsem pa, da se je globoko zakoreninil strah pred vse globljo razbitostjo naroda. Če vse to še ne pomeni, da je dosedanja politika doživela dokončen poraz, je očitno, da je Johnsonova poslanica z vsem svojim omahovanjem in opredelitvami nastala na valu krize, ki nima primere v novejši ameriški zgodovini.

V tem smislu je osvobodilni boj vietnamskega ljudstva kot faktor, ki je v osnovi dogajanj, ki očitno preraščajo v globoko krizo politike vojne, nasilja in imperialistične intervencije, dobil glede na prihodnji razvoj dogodkov še večji pomen. Za Vietnam, njegove narode in njegovo osvobodilno gibanje seveda ni in ne more biti česa važnejšega od tega, da si pribori pravico do miru in neodvisnosti. Vietnamski primer pa je prerasel v dragoceno in splošno izkušnjo boja za neodvisnost in napredek. Ne samo zato, ker v teh hudih časih navdihuje in hrabri sile in odpor proti tujim intervencijam in tlačenju, temveč tudi zato, ker kaže, na kako velike ovire lahko trči in v kake težave lahko zabrede tudi najmočnejša sodobna oborožena sila, če si prizadeva, kakor so počele to Združene države Amerike, siloma zadušiti avtohtono socialno in narodno - osvobodilno revolucijo.

Mnogo ameriških inoz in fantov je padlo v umazani vojni v Vietnamu. Svojci padlih preklinjajo tiste, ki so krivi njihove nesreče. Ali ni skrajni čas, da neha vojna proti ljudstvu Vietnam, ki nikogar ne ogroža, hoče pa živeti svobodno v svobodni domovini

„Zdravilo“ za bolni režim v Grčiji

Bolni režim v Grčiji je dobil «zdravilo», osnutek nove ustave, s katerim naj bi začeli postopek «ozdravljenja naroda». Tako ugotavlja jugoslovanska tiskovna agencija TANJUG in dodaja, da so že po prvih dneh ovrgli rešilno poslanstvo tega osnutka celo privrženci režima, ki je trenutno na oblasti.

Voditelji nekdanjih političnih strank so odkrito ovrgli pomen tega akta, ki nima veljave v razmerah, ko vladajoča klika, ki ga je sestavila, ne uživa podpore večine ljudstva.

Osnutek nove ustave so sestavili predvsem zaradi tega, da bi zadovoljili zahteve mednarodnega javnega mnenja, ki vztraja, pri vzpostavitvi ustavne ureditve v Grčiji, omečal pa naj bi tudi zaveznike, da bi dajali več pomoči.

Voditelji sedanjega režima se zavedajo, da se zahodni zavezniki zanimajo za Grčijo, zavedajo pa se tudi svoje nepriljubljenosti, ki lahko spravi državo na rob propada.

Pravzaprav grška vojaška vlada šele sedaj začne čutiti izolacijske sponse, in prizadeva si, da bi jih pretrgala z različnimi ukrepi, tudi z novim ustavnim aktom.

Umor borca za pravico

Ameriški rasisti so pretekli teden povzročili še en zločin. Umorili so Martina Luthra Kinga, junaškega bojevnika za pravice črncev. Ta zločin je povzročil v ZDA nov val nemirov in tudi obračunavanj, obenem pa je še enkrat razgalil gnilobo sistema, ki ni sposoben ustvariti pravične ureditve v državi.

«Martina Luthra Kinga niso ubili zato, ker je bil predstavnik reakcije — tako je zapisal neki novinar — ubili so ga zato, ker se je zavzemal za prerod, za preobrazbo sedanje ameriške družbe in na tej osnovi za mir na svetu; ubili so ga zato, ker je bil napoti napadalnim in nazadnjaškim silam Amerike».

Izjava vlade DR Vietnam

Nobena stvar ne more rešiti ameriških napadalcev pred njihovim popolnim porazom

Johnson je v Washingtonu razglasil sklep o «deeskalaciji» ameriške vojske v Vietnamu ter pripravljenost predstavnikov ZDA, da se srečajo s predstavniki Demokratične republike Vietnam, toda v Vietnamu se vojna nadaljuje; nadaljuje se tudi bombardiranje ozemlja, ki spada pod Demokratično republiko Vietnam in iz ZDA odhajajo novi kontingenti vojske v Južni Vietnam. Skratka: Američani hočejo v Vietnamu doseči vojaške prednosti.

Vlada Demokratične republike Vietnam je sporočila, da je pripravljena sestati se z odposlanci ZDA, da določijo brezpogojno ustavitev bombardiranja in drugih vojnih dejanj proti Severnemu Vietnamu.

Med drugim je v izjavi rečeno:

Od leta 1965 so ZDA začele množično pošiljanje vojakov v Južni Vietnam in to z namenom, da bi nadaljevale vojno, hkrati pa vodile uničevalno vojno proti Demokratični vietnamski republiki. Izvršile so skrajno barbarski zločin napada proti vsemu vietnamskemu ljudstvu.

Južnovietnamsko ljudstvo se je pod vodstvom osvobodilne fronte borilo z izrednim pogumom ter je zaporedoma odbilo vse zarote ter vsa podla dejanja ameriških imperialistov in njihovih hlapcev. Splošna ofenziva južnovietnamske ljudske vojske in istočasno upor, ki je nastal, sta zadala usoden udarec ameriškim imperialistom in njihovim hlapcem. Nobena stvar ne more sedaj preprečiti padca lutkovne vlade v Saigonu in njene vojske, ki sta agenta ameriškega neokolonializma. Nobena stvar ne more sedaj rešiti ameriških napadalcev pred njihovim popolnim porazom.

Amerika čedalje krepi svojo vojsko v Južnem Vietnamu

Severnovietnamsko ljudstvo, ki je trdno odločeno zmagati, je kaznovalo, kakor je bilo treba kaznovati ameriške napadalce. Boj vietnamskega ljudstva za svojo svobodo in neodvisnost je prešel v novo obdobje. Poraz ZDA je očitno. ZDA morajo napraviti konec svoji napadalni vojni proti Vietnamu in umakniti vse svoje čete in čete svojih satelistov iz Južnega Vietnam, da omogočijo vietnamskemu ljudstvu rešitev notranjih vprašanj Vietnam.

Načrt južnovietnamskega ljudstva za mir in neodvisnost je vključen v štirih točkah vlade Demokratične republike Vietnam in v političnem programu narodnoosvobodilne fronte Južnega Vietnam. Ta načrt vsebuje tudi osnovna načela in osnovne določbe ženevskih sporazumov iz leta 1954 in je primerna podlaga za politično rešitev vietnamskega vprašanja.

Vlada Demokratične republike Vietnam je večkrat poudarila, da se bodo razgovori z vlado ZDA začeli le tedaj, ko bodo prav ZDA dokazale, da so dejansko brez pogojev ustavile bombardiranje in vsa druga dejanja proti Severnemu Vietnamu. Pravilno stališče in dobra volja Demokratične republike Vietnam sta pridobili podporo širokega dela svetovnega javnega mnenja.

Zaradi skrajno nevarnega stanja in zaradi brezizhodnega stanja ZDA v Južnem Vietnamu ter zaradi neuspeha, ki so ga ZDA doživele v uničevalni vojni proti Severnemu Vietnamu, zaradi velikih političnih, socialnih in finančnih težav, ki so posledica napadalne vojne v Vietnamu, zaradi naraščanja pritiska svetovnega javnega mnenja in ameriškega naprednega mnenja je moral predsednik Johnson odrediti omejitev bombardiranja v Sever-

nem Vietnamu. To je poraz in hkrati spreten manever ameriške vlade, da bi pomirila javno mnenje. Dejansko ameriška vlada še dalje pošilja nove ameriške sile v Južni Vietnam, skuša okrepiti lutkovno vlado v Saigonu in zahteva nova nakazila za nadaljevanje vojne v Vietnamu. Dejansko ZDA še dalje bombardirajo področja Demokratične republike Vietnam in še dalje nočejo brezpogojno ustaviti tega bombardiranja in vseh drugih vojnih dejanj proti celotnemu ozemlju Demokratične republike Vietnam.

Vietnamsko ljudstvo bo nadaljevalo boj za dokončno zmago

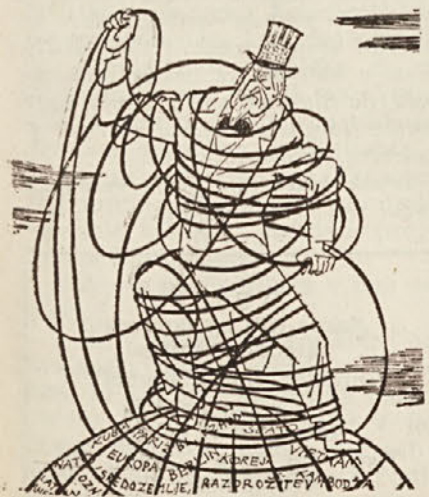
Jasno je, da ameriška vlada ni korektno in popolnoma odgovorila na upravičeno zahtevo vlade Demokratične republike Vietnam, ameriškega naprednega mnenja in svetovnega javnega mnenja. Vendar pa je vlada Demokratične republike Vietnam pripravljena poslati svoje predstavnike, da navežejo stike s predstavniki ZDA, da se s tem določi brezpogojna ustavitev bombardiranja in vseh drugih dejanj ZDA proti Demokratični republiki Vietnam, da bi se lahko začeli razgovori.

Dokler bodo ZDA nadaljevale svoj napad proti Vietnamu, bo vietnamsko ljudstvo odločno nadaljevalo boj za dokončno zmago, branilo bo Severni Vietnam, se borilo za osvoboditev Južnega Vietnam; napredovalo bo s prizadevanji za združitve svoje domovine in na ta način dajalo svoj prispevek k obrambi miru v vsej jugovzhodni Aziji.

Vlada Demokratične republike Vietnam iskreno poziva vlade in narode socialističnih držav, držav, ki želijo mir v svetu in ameriško napredno prebivalstvo, naj v še večji meri podpro pravizem boj vietnamskega ljudstva in vlade Demokratične republike Vietnam.

Pred kratkim je bila v Pordenonu vsedežna manifestacija za mir v svetu in proti vojaškim služnostim. (Na sliki delegacija iz Milj)

Težave strica Sama

Iz goriške pokrajine

Nehvaležna vloga slovenskih kandidatov na listah PSI-PSDI

Pretekli teden so politične stranke predložile kandidatne liste za senat in poslansko zbornico. V tem članku se bomo zadržali samo ob kandidaturah PSI-PSDI tako za poslansko zbornico kot za deželni svet.

Na listi PSU-PSDI za poslansko zbornico kandidirata posl. Zucalli in sovodenjski župan Josip Češut. Možnost izvolitve v parlament ima seveda samo poslanec Zucalli, medtem ko je vloga tov. Češuta ta, da podpre prvega z glasovi slovenskih volivcev.

O bivšem socialdemokratskem poslancu in o njegovem »razpoloženju« do Slovencev smo že večkrat pisali v našem listu. Znan je namreč, in to spada že v zgodovino, da so socialdemokrati tako v Trstu kot v Gorici že po prvi svetovni vojni bili prežeti s »tradicijo« protislovenskega nacionalizma. Tej tradiciji so ostali zvesti tudi v obdobju po drugi svetovni vojni in so ji zvesti tudi danes. V zvezi s tem problemom tudi poslanec Zucalli ne dela izjeme.

Omenjeni poslanec je 4. februarja 1965, v poslanski zbornici, predložil zakonski osnutek, po katerem naj bi formacija »patriotov« tako imenovane »Divisione Gorizia« dobila pravno priznanje.

Zakonski predlog teži za tem, da bi spremenili v »rodoljube« člane tistih skupin, ki so v Gorici in drugih krajih dežele »delovale za obrambo italijanstva«. Naši bravci se gotovo še spominjajo, da so bile v treh letih, ko so delovale skupine t.j. do leta 1947 (in še kasneje) opustošene trgovine in domovi številnih Slovencev v Gorici in drugih krajih goriške pokrajine. Tedaj so bili izvedeni tudi številni bombni atentati na slovenske in italijanske demokrate in antifasiste.

Poslanec Zucalli pa je predlagal, naj bi tiste, ki so izvedli vsaj tri »akcije« priznali kot »prostovoljce in borce »Divisione Gorizia«, katera naj bi bila priznana kot »organiziran vojaški korpus, vključen v vojaške oborožene sile«. »Akcije«, ki so bile izvedene, ko so »prišli v goriško mesto in druga središča Furlanije - Julijske krajine oddelki IX. korpusa maršala Tita« (tako je zapisano v obrazložitvi, ki spremlja omenjeni zakonski predlog), naj bi upoštevali kot »akcije, ki so jih izvedli pripadniki redne vojske v vojnem času«.

Lahko bi kdo oporekal češ, zakonski osnutek je iz leta 1965 in je sedaj socialdemokratski poslanec z vstopom v Združeno socialistično stranko menjal svoje prepričanje. Star pregovor pravi, da volk menja dlago ne pa navade. Tudi v tem primeru je tako. Pred kratkim je pristojna komisija poslanske zbornice odobrila zakonski predlog, ki daje možnost bivšim partizanom, da si pridobijo kvalifikacijo. Ob tej priliki je med razpravo poslanec Zucalli sporazumno z vladnim poročevalcem socialistom posl. Coronu predložil popravek, po katerem naj bi imeli možnost pridobitve ustrezne partizanske »kvalifikacije« tudi bivši pripadniki tako imenovane »Divisione Gorizia«.

In to ni še vse. V goriškem občinskem svetu se je omenjeni poslanec vedno potegoval za to, da bi iz Gorice napravili »izložbeno mesto« po vzorcu Berina, ki naj bi »barbarskim« Jugoslovanom pričala o blaginji, ki naj bi po njegovem mnenju vladala v Italiji. Poleg tega je v omenjenem svetu vedno trdil, da uživamo Slovenci kot poedinici že vse pravice in da nas ni potrebno zaščititi kot pripadnike slovenske narodne manjšine.

Zal nam je, da je sovodenjski župan sprejel kandidaturo na Združe-

ni socialistični listi, ki ima edini namen pritegniti slovenske glasove za poslanca Zucallija.

Istega političnega kova je tudi socialdemokrat in kandidat za deželne volitve odvetnik Cesare Devetag, bivši pripadnik in eden izmed prvakov »Divisione Gorizia«. Na Podlagi glasov, ki sta jih stranki PSI in PSDI prejeli na zadnjih volitvah ima na listi PSU v goriški pokrajini samo on možnost izvolitve v deželni svet. Pokrajinski odbornik Marko Waltritsch, ki kandidira za deželni svet pa ima nehvaležno nalogo pridobiti slovenske glasove. Tudi Devetag je ob raznih priložnostih pokazal, da je ostal zvest »idealom« omenjene »Divisione Gorizia«. Naj omenimo samo nekatere njegove nastope. Med razpravo o zakonskem osnutku glede prepovedi podžiganja mržnje proti Slovencev, je vabil Slovence naj pozabijo fašizem, medtem ko naj bi Italijani pozabili »fojbe«; med razpravo o ustanovi za razvoj kmetijstva, ko je osebno kot podpredsednik deželne sveta vodil sejo, se je na vse načine trudil, da ne bi prišlo do glasovanja o spreminjalnem predlogu komunistov, po katerem bi omenjena ustanova prirejala za slovenske kmete tečaj za strokovno izobraževanje v slovenskem jeziku.

Ker ima PSU možnost izvoliti samo enega kandidata za parlament in enega v deželni svet bosta tako izvoljena Zucalli odnosno odv. Devetag. Tako bodo torej glasovi, ki bodo oddani slovenskim kandidatom Češutu in Waltritschu, služili samo k izvolitvi dveh prvakov socialdemokratske stranke, ki sta vselej jasno pokazala nasprotovanje do Slovencev, do narodnoosvobodilne borbe in do socialističnega sveta.

Iz tehničnih razlogov smo morali tokrat epustiti kroniko goriških dogodkov. Prosimo za razumevanje.

Uredništvo

Neki slovenski razumnik iz Trsta je svoj čas predaval na filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je med drugim izjavil, da je Novi list najboljši časnik v Trstu.

»Vsak kmet ima svoje veselje...«, pravi slovenska narodna. Zato tudi slovenskemu razumniku iz Trsta ne moremo odrekati veselja in užitka, da mu ta ali oni časnik več ali manj ugaja. Če bi šlo samo zaokus posameznika, ki se odloči za »svoj« časnik, potem ne bi bilo potrebno, da se za ugotovitev slovenskega razumnika sploh zmenimo.

Toda pred ali med volilno kampanjo (slovenski razumnik iz Trsta je, če se ne motimo, predaval v Ljubljani tik pred objavo Izjave slovenske levice, katere naj bi bil nekak duhovni vodja), imajo podobne izjave drugačen pomen.

Naš list izhaja vsakih štirinajst dni, zato naj nam nihče ne zameri, tudi prizadeti ne, če se bomo sklicevali na pisanje Novega lista od 4. aprila 1968 in ne na zadnje številko, kar pa v nobenem primeru ne spreminja bistva naših ugotovitev. Iz pisanja omenjenega lista bomo najlažje ugotovili, zakaj je »najboljši« tržaški časnik za nekatere slovenske razumnike.

In kaj smo našli: Najprej smo ugotovili, da o Trstu, tržaških Slo-

S tržaškega ozemlja

Sporočilo vodstva ANPI bivšim partizanskim borcem

Dolga in vztrajna bitka, ki jo je vodilo Združenje ANPI za ponovno odprtje roka za priznanje partizanskih kvalifikacij, je bila končno kronana z uspehom.

Tik pred zaključkom četrte zakonodajne dobe sta poslanska zbornica in senat odobrila zakon, ki bo omogočil državljanom na Tržaškem in Goriškem, ki so se borili v partizanskih edinicah; partizanom, ki so se borili v inozemstvu po 8. septembru 1943, v italijanskih ali tujih edinicah; vsem tistim, ki lahko dokažejo, da so bili zaprti vsaj tri mesece v Italiji ali v inozemstvu zaradi partizanskega delovanja; partizanom, ki so bili poškodovani, ali so postali invalidi zaradi dogodkov v zvezi z osvobodilno borbo; svojcem padlih in pogrešanih v osvobodilni borbi, da dobijo uradno priznanje partizanskega borca, priznanje, ki ga svojčas niso mogli prejeti.

Gre za pravično, čeprav zakasnelo, priznanje v korist tisočev bivših borcev na Tržaškem in Goriškem.

Treba je sedaj predložiti prošnje in zadevne dokumente za pridobitev priznanja.

Vsi bivši partizani in svojci padlih, naj zato takoj stopijo v stik s pokrajinskimi odborom ANPI v Trstu, Ul. Zonta 4, tel. 69-119. Uradi Združenja partizanov so odprti ob delavnikih od 9. do 12. ure, a v torek, sredo in petek tudi od 17. do 19. ure.

Umrli je tov. Bruno Pincherle

Dne 5. aprile je umrl tovariš Bruno Pincherle, neuklonljivi protifašistični borec, ugledni predstavnik italijanske kulture ter iskren prijatelj Slovencev. Z njegovo smrtjo je nastala velika praznina ne le v vrstah Italijanske socialistične stranke proletarske enotnosti, temveč na splošno v vrstah demokratičnega in delavskega gibanja v Trstu.

Bruno Pincherle se je še mlad pridružil protifašističnemu in delavskemu gibanju. Že leta 1925 so ga fašisti zaprli. Zaradi pregajanja je moral opustiti službo

asistenta na kliniki v Genovi. Kasneje se je moral izseliti. Nastanil se je na Dunaju, kjer se je izpopolnjeval v študiju, obenem pa je nadaljeval z delom v protifašističnih organizacijah. Iz Dunaja se je podal v Pariz, kjer je vstopil v gibanje »Giustizia e Libertà«. V Trst se je lahko vrnil šele po končani vojni ter nadaljeval svoj boj, boj za svobodo in demokracijo.

Bruna Pincherla ni več, ostal pa je spomin nanj, ostala bodo njegova dela, katera morajo biti nam vsem v vzpodbudo

Vetna mu slava!

Potrebni so ustrezni ukrepi!

Na seji pokrajinskega sveta v Trstu, ki je bila prejšnjo sredo, so med drugim odobrili sklep o gradnji neke turistične ceste na Krasu. Ob tej priliki se je razvila tudi razprava o škodi, ki jo povzročajo mestni izletniki na kraških travnikih. Odbornik za javna dela Visintin je povabil meščane, naj spoštujejo naravo, odbornik Rudolf pa je poročal tudi o nekem sestanku z župani, na katerem se je govorilo o ukrepih za preprečitev škode. Povedal je tudi, da se je govorilo o opozorilnih tablah.

Toda tabel ni. Pravijo, da ni denarja. Mi k temu dodajamo: Tabel ni, ker so župani zahtevali, naj bodo dvojezične, z dvojezičnimi tablam bi se pokrajinska uprava »pregrešila«.

V razpravo o škodi, ki jo povzročajo izletniki, je posegel tudi svetovalec Mirko Kapelj. Poudaril je, da opozorila ne zadostujejo. Zahteval je strožje ukrepe, posebno za tiste, ki se za opozorila ne zmenijo.

Ob tej priliki želimo poudariti še to: Tržaška mestna uprava je namestila več poljskih čuvajev. Toda čuvaji ne vršijo svoje naloge, ker jim poverjajo druge odgovornosti.

V počastitev spomina

Družina Brišček iz Repniča se spominja pokojnega Jožeta. V počastitev 6. obletnice njegove smrti daruje 2.000 lir za sklad »Dela«.

Glas za komuniste

(Nadaljevanje s 1. strani)

skega zastopstva v voljenih skupščinah — da samo ena stranka daje Slovencev konkretno možnost, da izvolijo svojega predstavnika v parlament, in ta stranka se imenuje Komunistična partija Italije.

Glasovi oddani Komunistični partiji niso torej zavrženi glasovi. To se dogaja pri PSI-PSDI in »Slovenski skupnosti«. Če je slovenskim nekomunistom v resnici pri srču vprašanje slovenske narodnostne skupnosti, njenega svobodnega razvoja, potem lahko vedo, kako naj se ravnaajo. Tudi petletne izkušnje levega centra to narokujejo, saj levi center ni rešil vprašanj Slovencev, kar je vsem znano, pač pa je prav levi center tisti, ki je razdvojil slovensko narodnostno skupnost v vsej naši deželi.

Zato je čas, da se združimo, da se stvari spremene. Glas za Komunistično partijo je glas za spremembo stvari; je glas za ljudsko enotnost in antifasizem; je glas za enakopravnost ter svobodni razvoj slovenske narodnostne skupnosti!

Izjava Š.Z. BOR

»V zvezi z vestmi, podanimi v tisku in po radiu glede kandidatur za politične volitve, želimo, da vzamete na znanje naslednje pojasnilo:

Sportno združenje ZOR ne pripada nobeni politični stranki in svari, naj nihče ne izrablja njegovega imena v volilne svrhe.

Zgražamo se, da je bilo Sportno združenje BOR predmet tako lahko-miselnega izkoriščanja.

Sportno združenje BOR ima v svoji sredi ljudi različnih političnih prepričanj in zato sodi, da soteke vesti njemu samo v škodo in prav gotovo ne koristijo tisti enotnosti, po kateri bi vsi morali težiti.

Odbor Š. Z. BOR»

SLOVENSKO GLEDALIŠČE

Kulturni dom v Trstu

V nedeljo, 14. aprila ob 16. uri

Mirko Mahnič:

STARI LJUDSKI TRIPTIH

(Soldaški mizerere, Kmečki

rekvijem, Vinska žalostna z

alelujo).

„Najboljši časnik“

nih problemih, o težavah tržaškega gospodarstva (industrije, trgovine in kmetijstva), ki neposredno prizadevajo tudi Slovence, ne najdete v »najboljšem« časniku niti besede. Precej prostora je žrtvoval za pisanje o dejavnosti SS in SDZ.

Toda to, kar smo omenili še ni bistvo in namen, kakor tudi vloga, ki bi jo sicer hotel imeti ta časnik med našimi ljudmi. Bistvo njegovega pisanja je zunanja politika, s katero se pisci tega časnika še posebno urijo. Tu najdemo uvodnik (vedno v štev. od 4. aprila), ki obravnava »Pričakovanja in stvarnost na Češkoslovaškem« in se zaključuje: »Dogajanje na Češkem in Slovaškem je sicer zanimivo, težko pa bi bilo danes napovedovati, da bo uresničilo pričakovanja, ki jih je vzbudilo v prvem hipu marsikje v tujini. No, danes lahko rečemo, da so se »marsikje v tujini« močno uštelili.

Nato imamo na prvi strani članek o Johnsonu, ki je napovedal, da ne bo več kandidiral. List »modro« ugotavlja, da je »Johnson nedvomno močno utrujen in težko preizkušen mož, ki si želi predvsem tega, da bi se rešil bremena odgovornosti,

ki ga teži«. Da bremenijo Johnsonova ramena stotisoči vietnamskih otrok, žena in starčkov, ki jih je dal pomoriti; da ga na deset-tisoče ameriških mater in žena preklinja, ker je njihove sinove in može poslal v klavnico, seveda list ne omenja. To se ne spodobi za »najboljši časnik v Trstu«.

V članku »Johnsonova zapoved o koncu bombardiranja« pa zaključuje takole: »Njihova trdovratnost (seveda severnih Vietnamcev, op. uredn.) ima lahko za posledico le ponovno zaostroitev ameriškega bombardiranja in bi ji nudila celo opravičilo«. Ste razumeli, dragi bralci? Če se ne bodo severni Vietnamci »streznilli«, bodo Američani upravičeni stresati nanje stotine in stotine ton razstreliva, ubijati, uničevati...

Tudi Arabce pogumni pisci Novega lista svarijo. Takole pišejo: »Jordan ci nočejo opazovavcev ZN«. Očitno nameravajo nadaljevati s sabotažnimi akcijami na ozemlju, ki ga ima zasedeno Izrael. Vendar je očitno, da se igrajo z ognjem in da bo to izzvalo samo nove »kazenske« odprave Izraelcev, pri čemer pa bo imeja večjo škodo Jordanija«.

Ali morda mislite, da Novi list s tem obsoja takšno početje Izraelcev? Kaj še! Na koncu članka svari vsakogar, ki bi se upal pomagati Arabcem. Sicer pa to ni za nekatere ljudi nič novega. Tudi Nemci so bili »močni in nepremagljivi«. Tudi taktat, ko so zasedli skoraj vso Evropo, so bili med Slovenci (na srečo jih je bilo zelo malo!) nekateri, ki so »pozivali narod, naj se ne spušča v samomorilno borbo« in so končali tako, da so oblekli suknjo nacistov ali pa kvistlingov.

Zato ni čudno, da je takšen časnik za določene slovenske razumnike »najboljši slovenski časnik v Trstu«. In prav ta »najboljši časnik« je med drugim objavil dolg podlistek, v katerem je nekdo »dokazoval«, da Slovenci sploh nismo člani velike slovanske družine, marveč po daljnem pokolenju »švedi«.

»Vsak kmet ima svoje veselje...« pravi slovenska naročana. **

D E L O

glasilo KPI za slovensko

narodno manjšino

Direktor Marija Bernetič

Odgovorni urednik

Anton Mirko Kapelj

Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul.

Torrebianca 12